

י"ט אדר תש"ע 5.3.10
גיליון מס' 198

דף פרשת השבוע

תנועת הקיבוץ הדתי

פרשת כי-תשא, פרה

'תורת היחסות'

מאת הרב אילעאי עופרן, קבוצת יבנה

אחד הפתגמים ששגור היה בפיה של סבתי, הוא - "ה'יותר טוב' הוא האויב של ה'טוב'". תובנה מעמיקת ראות זו, מבחינה בין "טוב" כמושג יחסי לבין "טוב" כמושג מוחלט. כאשר אומר אדם כי שלומו טוב, הרי שמעיד הוא על עצמו כי מצבו "טוב" באופן מוחלט, בעוד שכאשר מעיד הוא על עצמו כי שלומו "יותר טוב", הרי שמצבו טוב בהשוואה למצב רע יותר בו היה נתון בעבר. נראה בעיני, כי דבריה של סבתא, עשויים להאיר את עינינו בבואנו לדון בפרשת 'פרה'.

תכליתה של מצוות פרה אדומה הוא טהרה. על ידי אפר הפרה, יכול העם כולו להיטהר מהגדולה, הנפוצה והחזקה שבטומאות – טומאת המת. אך אליה וקוץ בה; העוסקים בתהליך הטהרה עצמו, שחיטת הפרה ושריפתה, מטהרים אמנם את כל העם, אך נעשים טמאים בעצמם. כך למעשה נוצר מצב בו לא תיתכן טהרה מושלמת. גם אם ירוכז כל עם ישראל במקום אחד וייטהר באפר הפרה מטומאת המת שדבקה בו, הרי שהמטהרים עצמם יישארו טמאים עד הערב. כללי ההסתברות מחייבים כי עד בא הערב, ימות מאן דהו מעם ישראל ואותם שיעסקו בקבורתו ישובו להיות טמאי מת, עד שיזכו להיטהר שוב באפר פרה אדומה וחוזר חלילה... מדוע זה קובעת התורה כי המטהרים נטמאים? מדוע אין התורה מאפשרת רגע אחד של טהרה כוללת? מדוע תהליך ההיטהרות תלוי וקשור בתהליך ההיטמאות?

המושגים "טומאה וטהרה" קשורים מעצם מהותם במושגי ההיבדלות וההבחנה. אין משמעות לטהרה אם אין טומאה בצדה. טהור מוגדר כמה שאינו טמא ואילו טמא מוגדר כמה שאינו טהור. הדבר בא לידי ביטוי מובהק בעולם בו אנו חיים, עולם בו אין אפשרות להיטהר מטומאת מת. כיוון שכולנו טמאי מת, אין משמעות אמיתית בעולמנו למושג הטהרה. המקום היחיד בו נותר עוד שמץ ממושגי הטומאה והטהרה הוא בתחום טהרת המשפחה, זאת רק משום שהדרך להיטהר מטומאת הנידה עדיין קיימת וניתן לקיים בתחום זה הן את מושג הטומאה והן את מושג הטהרה זה בצד זה.

כל הקטגוריות האנושיות בעולמנו, עלמא דשיקרא, הינן קטגוריות יחסיות. הטהרה, לעולם איננה מוחלטת אלא נותרת

תמיד יחסית לטומאה. באופן דומה, הטוב האנושי, איננו מוחלט אלא מוגדר הוא לעולם ביחס לרע. בפרפראזה על דבריה של סבתי, ניתן לומר כי לעולם אין שלומו של אדם "טוב" אלא שלומו תמיד "יותר טוב". אותם הטוענים כי "הכל לטובה", נוטלים למעשה ממושג ה"טוב" את משמעותו, שהרי בעולמנו כל דבר טוב מוגדר ומוכר רק בהשוואה לרע ממנו.

נראה בעיני, כי ההבנה העולה מפרשת פרה שבהיעדר טומאה אין משמעות למושג הטהרה, עשויה לשמש אותנו גם בשיח האידיאולוגי והעקרוני שלנו. אחת האמירות הנפוצות בעולם המודרני בכל סיטואציה של עימות או של מחלוקת היא כי "כולם צודקים" או ש"כל אחד צודק בדרכו". המושגים "צודק" ו"טועה", בדומה למושגים "רע" ו"טוב" ולמושגים "טהור" ו"טמא", מקיימים ביניהם קשר סימביוטי ואין משמעות לאחד בהיעדרו של חברו. האמירה כי "כולם צודקים" טומנת בחובה את האמירה כי למעשה איש אינו צודק, שכן משמעות המושג "צודק", הוא בהיותו נבדל מן ה"טועה". בהיעדר מי שטועה, לא ניתן להיות צודק.

פרשת פרה מעמידה אותנו על העובדה החמורה, כי על מנת להיטהר יש להבדיל בין הטמא לטהור. על מנת להיטיב, יש להבדיל בין הטוב לרע. על מנת לקדש, יש לזהות ולהכיר את החול. על מנת להיות צודק, חייבים להכיר באפשרות של הטעות. רק כך נוכל לברך את מי שהבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת...

הרב אילעאי עופרן – נשוי לאביטל ואב לאיילת השחר, משמש כרבה של קבוצת יבנה ומלמד במכינת "צהלי" שבמשואות יצחק.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039